

Finanční právo

1. seminář
4. října 2013

Daňové právo

- Daňové právo je součástí zvláštní části finančního práva, řadí se do veřejnoprávních práv (převažuje zde kogentní úprava, práva a povinnosti vznikají zejména konstitutivním aktem veřejné správy a sankce nebývají ekvivalentní újmě).
- Daňové právo upravuje jednotlivé daně a jejich správu.

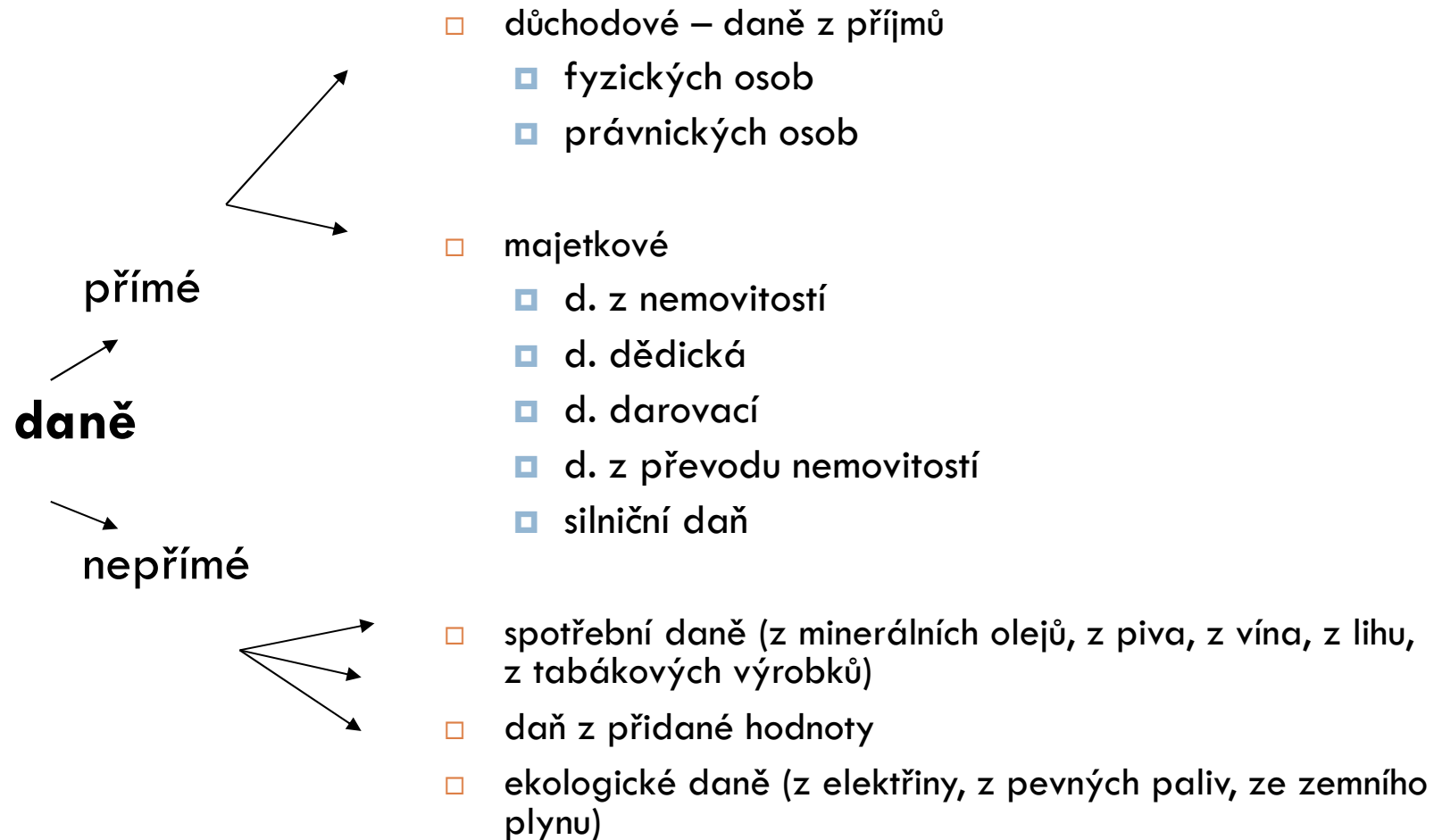
Definice daně

- Platební povinnost, kterou stát stanoví zákonem k získání příjmů pro úhradu celospolečenských potřeb, tj. pro veřejný rozpočet, aniž při tom poskytuje zdaňovaným subjektům ekvivalentní protiplnění.

- Základní znaky daně:
 - neekvivalentnost
 - opakovanost

Daňová soustava v České republice

Ústavně-právní základy

Ústava a Listina základních práv a svobod

▣ **čl. 4 odst. 1 LZPS**

„Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.“

▣ **čl. 11 odst. 5 LZPS**

„Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona“

Ústavně-právní základy

- Vymezení tohoto principu:
„Právní norma na úrovni zákona musí s dostatečnou podrobností upravovat základní prvky právní konstrukce daní a poplatků (subjekt, oprávnění a povinnosti, objekt, základ daně, sazba daně, splatnost daně), normy podzákonné, vydané na základě a k provedení zákona, mohou případně upravovat další aspekty a náležitosti daní a poplatků, zejména vedlejší prvky jejich právní konstrukce.“

Náležitosti daňově-právního vztahu

- Aby mohl daňově právní vztah vzniknout, musí mít určité náležitosti. Obecným předpokladem vzniku a existence daňově právního vztahu je vždy, jako u všech právních vztahů, právní norma. Ze samotné právní normy ovšem většinou právní vztah nevznikne, musí nastat i další právní skutečnosti.

- Náležitosti (prvky) daňově-právního vztahu dělíme na:
 - základní (obligatorní)
 - subjekty daňově právního vztahu,
 - obsah daňově právního vztahu (tedy práva a povinnosti)
 - daňový objekt (předmět),
 - daňový základ,
 - daňová sazba,
 - splatnost daně.

 - ostatní (fakultativní)
 - zvýšení či snížení daně či daňového základu,
 - osvobození od daně,
 - ustanovení o daněprostém minimu, o minimální dani apod.

Subjekty daňově-právního vztahu

□ **Oprávněný**

- většinou stát reprezentovaný svými orgány (podrobněji dále)

□ **Povinný**

- fyzické nebo právnické osoby povinné platit daň
 - Poplatník
 - Plátce
 - Ručitel

Subjekty daňově-právních vztahů

- Ústřední finanční orgány:
 - Ministerstvo financí ČR

- Územní finanční orgány s celostátní působností:
 - Generální finanční ředitelství
 - Generální ředitelství cel
 - Odvolací finanční ředitelství
 - Specializovaný finanční úřad

- Územní finanční orgány s působností na částech území:
 - Finanční úřady
 - Celní úřady

- (Místní finanční orgány)

Ministerstvo financí ČR

- Základní výčet oblastí působnosti nalezneme v zákoně č. 2/1969 Sb., kompetenční zákon.
- Podrobněji je působnost a pravomoci ministerstva vymezeny v jednotlivých zákonech upravujících příslušný úsek společenských vztahů.

- Jednotlivé oblasti působnosti MFČR:
 - státní rozpočet a státní závěrečný účet (státní pokladna)
 - finanční kontrola
 - daně, poplatky a cla (pravděpodobný vznik jednotného inkasního místa bude spojený se správou také veřejného zdravotního pojištění a sociálního zabezpečení)
 - platební styk, vydávání elektronických peněz, jednotná měna euro (v dalších oblastech měnového práva působí ČNB)
 - devizové právo (devizový orgán) a ochrana zahraničních investic
 - finanční trh
 - stavební spoření (státní podpora), penzijní připojištění, resp. doplňkové penzijní spoření (státní příspěvek)
 - hospodaření s národním majetkem
 - cenová regulace
 - loterie, tomboly a jiné podobné hry
 - boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu
 - přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků
 - účetnictví, audit, daňové poradenství

Finanční správa ČR

- Orgány zabezpečující státní správu ve stanovených územních celcích v oblasti správy daní, dávek, poplatků, odvodů, sankčních odvodů za porušení rozpočtové kázně, příspěvků, pokut a penále odváděných do státního rozpočtu ČR a rozpočtu státních fondů.
- Soustava Finanční správy ČR od 1.1.2013, kdy vstoupil v účinnost zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, je následující:
 - Generální finanční ředitelství (sídlo v Praze)
 - Odvolací finanční ředitelství (sídlo v Brně)
 - Finanční úřady
 - 14 v jednotlivých krajích
 - územní pracoviště
 - 1 Specializovaný finanční úřad (sídlo v Praze)

Finanční správa – již minulé uspořádání

- Dřívější struktura orgánů finanční správy před 1.1.2013 (upravena zákonem č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech):
 - Generální finanční ředitelství
 - Finanční ředitelství (8)
 - Specializovaný finanční úřad (1)
 - Finanční úřady (199)
 - dva „druhy“:
 - FÚ uvedené v příloze 1 zákona o územních finančních orgánech
 - vykonávaly zejména správu daní, řízení o přestupcích v oboru své působnosti, vykonávaly cenovou kontrolu a vymáhaly peněžité plnění, která uložily
 - FÚ uvedené v příloze 2 zákona o územních finančních orgánech
 - dále vykonávaly i finanční kontrolu, správu odvodů za porušení rozpočtové kázně, kontrolu výkonu správy poplatků, které jsou příjmem státního rozpočtu, ale k jejichž správě jsou příslušné jiné orgány

Celní správa ČR

- Specializované orgány státní správy s odvětvovou působností v oblasti celnictví, celní politiky a navazujících oblastí.
- Orgány Celní správy vykonávají rovněž správu spotřebních daní, energetických (ekologických) daní a správu DPH vybírané při dovozu a správu poplatků spojených s vývozem a dovozem.
- Jedná se o bezpečnostní sbor (na rozdíl od finanční správy).
- Soustava celní správy od 1.1.2013, kdy vstoupil v účinnost zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky – změna na dvoustupňovou strukturu.
 - ▣ Generální ředitelství cel (sídlo v Praze)
 - ▣ Celní úřady v jednotlivých současných krajích (14)
 - územní pracoviště
 - ▣ Celní úřad Prah Ruzyně (1)

Finanční správa – již minulé uspořádání

- Předchozí soustava orgánů celní správy podle zákona č. 185/2004 Sb., o Celní správě, byla třístupňová (platilo do 31.12.2012):
 - Generální ředitelství cel
 - celní ředitelství (8)
 - celní úřady (54)

Daňový objekt (předmět)

- Za daňový předmět označujeme hospodářskou skutečnost (příjem, věc, úkon, majetek), na jejímž základě je možné uložit poplatníkovi daňovou povinnost.

- Jedná se tedy o důvod daňové povinnosti
 - důchod,
 - výnos,
 - obrat,
 - majetek.

Daňový základ

- V penězích, eventuálně i jinak stanovený daňový objekt, z něhož se daň vyměřuje - označuje, z čeho se daň vyměřuje.

- Vyjádřen v:
 - ▣ penězích - základ **valorický**
 - ▣ nepeněžitých hodnotách (m³, kg ...) - základ **specifický**

Daňová sazba

- Daňová sazba je měřítkem, pomocí něhož se stanoví z daňového základu daň.
- Druhy daňové sazby
 - pevná
 - poměrná
 - lineární
 - progresivní
 - klouzavá
 - stupňovitá
 - degresivní

Splatnost daně

- Splatností daně se rozumí okamžik, se kterým právní předpis spojuje provedení příslušné platební povinnosti poplatníkem.

- Daň může být splatná
 - jednorázově
 - ve splátkách
 - v zálohách

Příští seminář bude na téma:

Nepřímé daně

(Nutno si donést daňové zákony.)